

El mirall basc

És la referència obligada, el mirall en què tothom es mira. Cada volta que hom demana: “Com podem millorar la situació de la pilota valenciana?”, la resposta va en la mateixa línia: “Mirant què fan al País Basc.” La pilota basca ha assolit un nivell de notorietat que els valencians ja voldrien per al seu esport autòcton. Allí les partides són seguides amb emoció; els diaris escalfen motors els dies previs, dedicant-hi pàgines i més pàgines; la màxima figura no cobra menys de 3.000 euros per partida; una entrada d'un partit corrent val entre 15 euros i 30; la televisió pública paga per retransmetre els partits; i els frontons llueixen els anagrames de les principals companyies del país o fins i tot de multinacionals. Res a veure, doncs, amb la nostra pilota.

La gran revolució de la pilota a Euskadi va tenir lloc l'any 1992, quan Asegarce, una empresa en què participava el cuiner televisiu Karlos Arguiñano, va irrompre en el panorama *pilotari* basc, fins aleshores dominat per dues empreses. De bon començament, Asegarce ofería els pilotaris contractes amb nòmina fixa, unes retribucions variables segons els partits disputats i premis. A més, hi introduí un nou element: els drets d'imatge. No passà gaire temps que un altra empresa, Aspe, volgué fer la competència a Asegarce. Després d'una cruenta batalla, es posaren d'acord per crear la Lliga d'Empreses de Pilota a Mà SL. A partir d'aleshores el cercle comença a rutllar: com més retransmissions, més presència pública, cosa que significa més interès dels patrocinadors i més diners per a la pilota i els pilotaris.

litzaríem, la crisi ens ha tornat a deixar en una situació difícil”, explica Javier Nadal. Amb tot, ValNet confia a capgirar la situació i començar a recuperar la inversió. “Per a ser viable, la pilota ha de ser autosuficient”, adverteix Víctor Iñurria.

Difícil contrincant. Però per aconseguir-ho l'esport autòcton ha de superar entrebancs d'altura. El primer, “que els polítics se la creguen —com indica Juli Sanchis—. Per què no vénen el dia de la final? Per què no juguen? Això en prestigiaria la pràctica.” Segons que es queixen les persones entrevistades per aquest reportatge, sempre ha mancat una aposta decidida de la Generalitat per l'esport autòcton, tant en el cas de la iniciativa pública com de la privada. “Amb la Diputació de València vam tenir una reunió i vam crear la Copa President de la Diputació. Amb la Generalitat n'hem fetes 18 o 19 i estem com al principi”, es queixa Nadal. La Ciutat de la Pilota, a Montcada, que havia d'estar acabada el 2006, encara no ha estat inaugurada.

L'altre cavall de batalla és la televisió. Perquè, com diu Nadal, la cadena

autònoma “va fer arrancada de cavall i parada d'ase”, de manera que si bé a la premsa escrita, la pilota ha anat guanyant terreny progressivament, a la televisió en perd a passes de gegant. I això malgrat que fa dos anys el trinquet de Genovés va tenir una gran transformació (es pintà de blau, s'adequà la seua estructura a les necessitats televisives i s'hi començà a fer servir la pilota blanca) per tal de facilitar la retransmissió de les partides. Això, afegit al fet que aquests darrers deu anys la pilota s'havia estabilitzat en determinats horaris a la graella de Punt2, feia albirar un futur catòdic força engrescador, amb la possibilitat d'augmentar patrocinis i millorar l'espectacularitat en els directes. La realitat, ara per ara, és que la programació dedicada a l'esport autòcton balla dia sí dia no, cosa que dificulta la fidelització dels aficionats. “Ahir mateix, a l'hora habitual de la pilota van posar una exhibició hípica. I que conste que jo no tinc res contra els cavalls!”, diu Nadal. I així és difícil que *querubins* com Sergi aprenguen a fer quinze, els quinze del segle XXI.

Violeta Tena

Qui és Genovés II?

—Un jugador de pilota com qualsevol altre i molt enamorat de la seua feina.

—Quin és el vostre primer record relacionat amb el món de la pilota?

—Al meu poble tots els xiquets i majors juguen a pilota i a la meua família, mon pare i el meu oncle han estat professionals. Sempre ha format part de la meua vida. Quan el coneixes, el joc de la pilota és molt bonic. Tothom diu que enganxa molt.

—Per què enganxa?

—És molt diferent de qualsevol esport. Per a mi la pilota no és un esport, és una manera de viure.

—Una manera de viure, com? En què consisteix el dia a dia del pilotaire?

—En el meu cas, al matí vaig a classe, sempre que puc. En acabat, dine i després vaig a entrenar-me o a jugar. El dia que no jugues, sempre tens ganes de tocar-la. Si un dia no jugues, ho trobes a faltar. Un jugador de futbol fa seixanta partits l'any. Nosaltres, amb seixanta partides ens moríem d'avorriment. Fa sis anys que no faig vacances, però n'estic encantat, perquè m'agrada així.

—Com s'ho va prendre el vostre pare, el dia que li va dir: “Pare, vull ser pilotaire”?

—Recorde que era fira d'agost de Xàtiva. Mon pare començava una escola de tecnificació, que avui encara continua, i li vaig dir que m'hi volia apuntar perquè volia ser pilotaire. Ell va estar-ne encantat i ma mare va dir: “Més pilota.” Ella no se n'ha queixat mai.

—Parlem de qui segons tothom és el millor jugador de la història. Quins consells us dóna? Ha estat molt exigent?

—D'exigent n'ha estat poc, perquè jo ja sóc prou orgullós i molt exigent amb mi mateix. Ni que haja fet una partida rodona, mai no n'estic del tot content. Mai no m'ha donat gaires consells. Diu que els bacs te'ls has de pegar tu mateix.

—Què n'heu heretat?

—Per fora sóc més de la família de ma mare, però per caràcter m'assembla a mon pare. Som cabuts, orgullosos, hi posem el cent per cent...

—És pesat viure amb l'ombra del pare?

—Jo estic orgullós de venir d'on vinc. A voltes és un pes, però cada vegada menys, perquè ja he fet el meu camí en

“Si la pilota valenciana fora catalana, seria més que la pilota basca”

PRATS I CAMPS

“Poques voltes un jutge m’ha dit ‘mal’, però si m’ho diu, em sap molt greu. Mai no jugaré una pilota al segon bot sense dir-ho. Si no, no dormiria de gust”

la pilota i m’he guanyat un nom. Vaig debuta a 16 anys i recorde que l’endemà eixia a la portada i al sumari de les notícies: “Ha debutat el fill del mite.” A les primeres partides era inevitable que em compararen amb mon pare i això, quan tens setze anys, és un poc complicat. Després vas fent el teu camí i la gent et vol per allò que eres.

—És veritat que la pilota és un joc de cavallers? Què hi ha de tòpic i que hi ha de cert en aquesta frase?

—Sempre s’ha dit. Poques voltes un jutge m’ha dit “mal”, però si m’ho diu, em sap molt greu. Mai no jugaré una pilota al segon bot sense dir-ho. Si no, no dormiria de gust. I això els passa al 99% dels jugadors. Açò és com el rugbi a Anglaterra, que després tots som amics.

—Com són les hores prèvies a una partida important?

—Una partida important és molt diferent d’una partida del dia a dia. Les partides del [circuit] Bancaixa, el campionat

José Cabanes (el Genovés, Costera, 1981) és tot noblesa. A tretze anys, després de veure la mítica partida de la final de l’individual entre son pare, Genovés, i Álvaro, va decidir que ell també volia dedicar-s’hi. Avui només el de Faura és capaç de plantar cara a un jugador que ha fet de la pilota “una manera de viure”.

individual, la Copa [president de la Generalitat]... te les prepares molt de temps amb el preparador, el fisioterapeuta, hi tens il·lusions posades... Això és molt pesat per a tu i per al teu entorn. Sobretot a l’individual, em canvia el caràcter, em torne més callat i jugue les partides al meu cap mil voltes. És un torneig que agafe amb moltes ganes. A les grans ocasions m’agrada anar-me’n sol al trinquet, anar al vestuari i com a màxim deixe que hi haja el fisioterapeuta. No vull saber res de ningú. Jo no sóc així habitualment.

—Em deieu que us heu pegat bacs. Quins han estat els més durs?

—El que tothom recorda és la primera final de l’individual contra Álvaro. Era la primera volta que hi arribava i havia deixat darrere, a 22 anys, molts jugadors consagrats. Per tant, hi havia molta expectació, si bé la gent donava per fet que perdria. I jo, cabut, convençut que gua-

“A la primera final de l’individual que vaig perdre contra Álvaro vaig deixar de ser ‘el fill de Paco’ per ser José”

nyaria. I vaig estar a un 15 de guanyar 55 per 25. Això és com guanyar 3-0 al minut 80. Allò que havia de ser una gran victòria es convertí en un fracàs. Això sí: va servir perquè el fill de Paco deixara de ser el fill de Paco i es convertira en José. Amb tot, m’ho vaig passar malament perquè la premsa va collar molt i crec que s’haurien d’adonar que el fill d’una gran figura no ha d’estar per força a l’altura del seu progenitor. Va ser un bac important. I després m’ha costat. En dues ocasions he estat a punt de guanyar i no hi ha hagut manera. Retornen els fantasmes... Però allò que no et mata et fa més fort.

—Diuen que quan jugueu contra Álvaro a les finals us ensorreu.

—Álvaro és un gran jugador. Té deu títols i ha guanyat jugadors millors que jo. La que més fàcilment podria haver guanyat va ser aquella i la de l’any passat, però una badada que encara no m’explique em va fer perdre la partida.

—Enguany pot ser la vostra gran oportunitat. Álvaro ha dit que ja no participarà en l’individual. De manera que ho teniu tot de cara.

—A mi no em fa gràcia. És un jugador que està acostumat a guanyar i a l’èxit. Després de tants títols, s’ha guanyat el dret de jugar per ell mateix, pel seu orgull. Al Bancaixa es va quedar fora a les primeres partides. Si a la copa no fa res important, l’única gran competició que li queda és l’individual. I una persona que l’ha guanyada, que diga que no la juga...

—Què insinueu, que la jugarà?

—A mi m’agradaria. Jo ja vaig dir quan es va acabar l’anterior, que no la jugaria perquè no compensa l’esforç que cal fer.

—Per què?

—Són molts mesos de preparació, molta concentració, patiment... Acabes no tenint vida perquè t’hi obsessiones i t’has d’entrenar molt.

—No em puc creure que aneu a veure una final com l’individual des de casa o assegut al trinquet...

—No, no hi aniré.

—I si Álvaro decidira de jugar?

—Aleshores m’ho pensaria.

—Volíeu ser metge. Feu un diagnòstic de la salut de la pilota?

—Crec que socialment està molt més ben vista i té més repercussió, però som l’aneguet lleig. Crec que no ens tracten com ens mereixem. Si s’hi juga és perquè és un esport molt bonic i la gent s’hi enganxa. Però si aguanta és per la iniciativa privada.

—Què hi faltaria?

—En primer lloc, cal donar una imatge d’estabilitat i per això s’hauria de millorar la relació entre la federació i ValNet, perquè la relació que tenen no beneficia la imatge de la pilota a l’exterior.

—S’ha perdut romanticisme, ara que els jugadors de pilota teniu sou fix?

—En absolut. Jugues les mateixes partides, hi ha més campionats... A poc a poc, crec que la pilota prospera, sobretot als mitjans (al diari, no a la tele)..., però crec que la màgia no s’ha perdut i no crec que es perda. Si es lleva aqueixa màgia passarem a ser un esport més.

—Algun dia la pilota valenciana arribarà a ser com la pilota basca?

—A València, no. Em sap greu dir-ho, però no. Si la pilota valenciana fora catalana, seria més que la pilota basca. Els bascos o els catalans creuen en allò que es seu, i jo els admire per això. Els valencians compren fórmula 1 i Copa de l’Amèrica i, per a nosaltres, l’esport autòcton, res de res. Els valencians no ens creiem res d’allò que tenim i això ho portem incorporat a l’ADN. És una vergonya.

—Álvaro diu que un dels seus somnis seria jugar amb vos contra els dos millors trinqueters bascos. Us agradaria?

—Sí. Els tinc enveja sana perquè creuen molt en allò que és seu. Sempre he seguit la pilota basca. Vas allí i és un gust. Les entrades de les grans finals s’acaben en dues hores i la més barata costa 150 euros; a la tele ho veuen més de mig milió de persones; fan apostes des de Miami. La situació ací és tota una altra. La meua primera final de Bancaixa, a tres partides, la van canviar del matí a la vesprada per retransmetre-la en

El perfil d’un cavaller

José Cabanes arriba a la cita amb aire de tenir el cos adolorit. No tarda a desmentir-ho. Aquest divendres té un desafiament a Bellreguard contra Waldo i Canari (Juan formarà parella amb ell) i ahir de vesprada es va preparar per a una partida de raspall que promet. Els 188 centímetres d’alçada i el coll ample donen fe que som davant un esportista d’elit, un primera fila. José no passa desapercbut i, aquests darrers anys, s’ha hagut d’acostumar que el saluden pel carrer, que li demanen que signe autògrafs o es faça fotos. No és estrany: és fill del mític Paco Genovés i ell mateix va pel camí d’acabar enfundant-se la faixa roja. Amb tot, José és un tipus ben normal que no mostra ni un gram de vanitat, ni un bri d’arrogància. “La manera com jugues representa la manera com eres fora del trinquet”, diu. I ell és tot noblesa. La noblesa d’un cavaller.

FRATS I CAMPS

directe. Però era un diumenge de Pasqua i per Canal 9 feien Madrid-València. I així i tot va tenir una bona audiència.

—Si mireu enrere, penseu que han pagat la pena tants sacrificis?

—Després d’una final, vols deixar-ho. Però és només momentani. M’encanta la feina que faig i, a més, cobre. Per a mi és una manera de viure. Demà me’n vaig al poble, m’entrenaré dijous, divendres jugue i dissabte aniré a veure els aficionats del meu poble. I si una setmana no jugue, m’organitze una partida amb els amics i després fem una paella. Tinc pilota fins i tot en l’olla. M’encanta, de veritat.

Violeta Tena